

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

При статистическото изучаване на възпроизводствения процес е възприета научната концепция, според която многообразието от икономически дейности в народното стопанство се свежда до две основни сфери: сферата на материалното производство и непроизводствената сфера /сфера на непроизводствените услуги/.

Критерият, определящ сферата на материалното производство, е производителният характер на труда. За производителен труд се счита трудът, изразходван за производство на продукти и трудът, изразходван в сферата на обръщението /транспорта и търговията/, явяваща се продължение на процеса на производството. Крайният резултат от дейността в материалната сфера се явяват произведените материални блага, предназначени за осигуряване на обществото със средства за производство и предмети за потребление.

Непроизводствената сфера обхваща дейността по оказване услуги на населението, удовлетворяващи определени лични и обществени потребности на хората. Резултат от дейността в непроизводствената сфера се явява удовлетворяването на културно-битовите и социални нужди както на отделни членове на обществото, така и на колективните потребности на цялото общество. Изразходваният обществен труд в непроизводствената сфера не увеличава общия обем на материалните блага, с които разполага обществото.

Отрасловата класификация на дейностите в сферата на материалното производство е следната:

- Промисленост
- Строителство
- Селско стопанство
- Горско стопанство
- Транспорт
- Съобщения
- Търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване
- Други отрасли на материалното производство

Към отрасъл "Промисленост" е отнесена промишлената дейност на промишлените предприятия, обособени на самостоятелен баланс, помощните промишлени дейности към останалите отрасли на народното стопанство и дейността на частните занаятчии.

Към отрасъл "Строителство" е отнесена строителната дейност на строителните организации, както и дейността на инвеститорите, строящи по стопански начин /включително строителната дейност на населението, извършвана по стопански начин/. Към този отрасъл се отнася и дейността на проектантските организации, обслужващи строителството, геолого-проучвателни работи и инвеститорският контрол.

Към отрасъл "Селско стопанство" до 1969 година включително е отнасяна дейността по производството на продукти от отглеждане на растения и животни. От 1970 година отрасъла включва и услугите от селско-стопански характер, свързани с обработката и напояването на земята, засяването, отглеждането и прибирането на реколтата.

В отрасъл "Транспорт"^{1/} до 1969 година включително, е отнасяна само дейността на товарния транспорт, а в отрасъл "Съобщения" - съобщенията, обслужващи материалното производство. От 1970 година по практически съображения в тези отрасли са включени и дейностите, обслужващи населението и непроизводствената сфера.

В отрасъл "Търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване" са отнесени следните видове дейности: търговия на едро, търговия на дребно, обществено хранене /включително столовете без тези на ТКЗС/, външна търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване на селскостопански и други произведения/без вторични суровини/.

В "Други отрасли на материалното производство" до 1969 година включително са отнасяни добитите от населението диворастящи плодове, билки, дърва за горене и строителни материали; любителски лов и риболов; домашната преработка на мляко и грозде; издателската дейност; киностудиите и изкупуването на вторични суровини от населението. От 1970 година в този отрасъл са включени и дейностите на населението по месодобива, консервирането на плодове и зеленчуци/без туршиите/, производството на сапун и шева на облекло и жилищен текстил в домашното стопанство, както и дейностите на предприятията по изкупуването на вторични суровини от предприятията, учрежденията и организациите.

Отрасловата класификация на дейностите от непроизводствената сфера е следната:

- Жилищно-комунално стопанство
- Наука и научно обслужване
- Просвета, култура и изкуство
- Здравеопазване, социално осигуряване и физкултура
- Финанси, кредит и застраховка
- Управление
- Други отрасли на непроизводствената сфера

Основните моменти на възпроизводството до голяма степен се определят от социалната структура на обществото. Критерият за групировка на различните дейности в народното стопанство по социални сектори е принадлежност-

^{1/} При разработките на основните фондове, оборотните фондове, фонд "Надрупване" по отрасли и заетите лица, дейността на пътническият транспорт и съобщенията, обслужващи населението, предприятията, учрежденията и организациите от непроизводствената сфера, са включени в сферата на материалното производство за всички години участващи в динамичния ред.